

UITNODIGING

L'Archiduc is een magische plek, opgetrokken uit geschiedenis, verhalen – en uit mysterie, met vragen waarop we waarschijnlijk nooit een antwoord zullen krijgen.

Het is niet verwonderlijk dat deze ruimte zoveel kunstenaars uit alle disciplines heeft geïnspireerd en blijft inspireren.

Dit boek is een uitnodiging aan u, beste lezer, om samen een ontdekkings- of herontdekkingsreis aan te vatten, met vele vertakkingen, om zo door te dringen tot het DNA, de ziel van L'Archiduc: een cocktail van zijn architectuur, de persoonlijkheid van zijn hoeders – Stan en Jacqueline Brenders, Jean-Louis en Nathalie Hennart –, het talent en de geest van al diegenen die er kwamen en nog steeds komen optreden, van die tienduizenden klanten en voorbijgangers die er hun stempel op hebben gedrukt.

Dit alles met een vleugje Arno, natuurlijk...

Johan Ral,
9 oktober 2025

P.S. Mijn excuses aan alle artiesten en persoonlijkheden die verbonden zijn met de geschiedenis van L'Archiduc en die we niet hebben kunnen vermelden. Dit boek is natuurlijk ook aan hen opgedragen.

HONDERD JAAR GESCHIEDENIS

In de Brusselse geschiedenis is de Dansaertstraat betrekkelijk jong te noemen. Het is pas in november 1890, enkele maanden na de dood van gemeenteraadslid en bankier Antoine Dansaert, dat het college van burgemeester en schepenen zijn naam geeft aan de nieuwe openbare doorgang in het verlengde van de Auguste Ortsstraat, vlak bij de Beurs. De straat wordt later doorgetrokken tot aan de Vlaamse Poort.

Vandaag loopt de brede, rechte Dansaertstraat ongeveer 650 meter door tot aan het kanaal Brussel-Charleroi. L'Archiduc bevindt zich helemaal aan het begin, op nummer 6. Het pand maakt deel uit van een gebouwenblok dat zich uitstrekt van nummer 2 tot nummer 8 en dat de hoek vormt met de Kartuizersstraat.

De Auguste Ortsstraat, met daarachter de Antoine Dansaertstraat, 1900-1905.

Het complex, dat ook kantoren en appartementen bevat, is bijna even oud als de straat zelf: het werd tussen 1892 en 1894 ontworpen en opgetrokken door architect Alexandre Danthine.

In 1919 worden de twee winkels op nummer 6 en 8 samengevoegd. Daarbij worden de twee smalle deuren in de gevel vervangen door een centrale ingang tussen twee grote ramen. Deze indeling is tot op de dag van vandaag onveranderd gebleven.

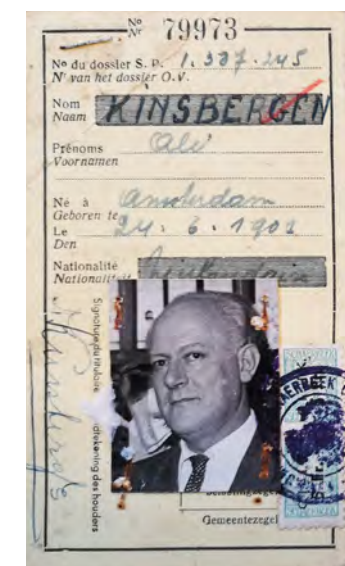
Rond 1935 verhuist polshorlogemaker Ali Kinsbergen, die samen met zijn broers het horlogemerkt Pontiac heeft bedacht, zijn zaak van de Dansaertstraat 2a naar het pand op de nummers 6 tot 8.

De mezzanine die zo kenmerkend is voor de huidige L'Archiduc moet ten tijde van deze verhuizing zijn ontworpen. Het zou ook kunnen dat de mezzanine nog ouder is, en er kwam op initiatief van de effectenmakelaars die vóór Kinsbergen in het pand zaten.

Het verhaal gaat dat L'Archiduc in 1937 werd opgericht, en van meet af aan op nummer 6 te vinden was. Jean-Louis Hennart, de huidige uitbater van L'Archiduc, meent zich te herinneren dat zijn voorgangster, de weduwe van Stan Brenders, hem deze datum heeft genoemd.

Niets kan worden uitgesloten, maar dit is hoogst onwaarschijnlijk.

In de *Almanachs du Commerce et de l'Industrie* (in de rubriek 'Benodigdheden voor de horloge-industrie' / 'Fournitures pour l'horlogerie') is Ali Kinsbergen namelijk tot 1939 terug te vinden met het adres Dansaertstraat 6.

JEAN-LOUIS ...

Wanneer Jean-Louis en Nathalie in 1985 L'Archiduc overnemen, heeft de Dansaertwijk niet bepaald een goede reputatie. Maar Jean-Louis schrikt niet terug voor een nieuwe uitdaging. Integendeel. Hij houdt van avontuur – en hij houdt van mensen, van ontmoetingen.

Jean-Louis Hennart wordt in 1953 geboren in het Henegouwse Wiers, Wiyére in het Picardisch, wat 'vijver' betekent. Tot 1977, wanneer het fuseert met Péruwelz, is het een volwaardige gemeente. 'Dit is waar de Schelde België binnenkomt', verduidelijkt Jean-Louis. En hij voegt er met enige trots aan toe: 'Slechts drie kilometer verderop ligt Callenelle, de wereldhoofdstad van de productie van biljartballen.'

Jean-Louis is de vijfde van zeven kinderen. Hij heeft twee broers en vier zussen. Zijn beide ouders zijn leraar. Meneer Hennart is ook de lokale agent voor het Crédit Agricole – het Landbouwkrediet. Jean-Louis' moeder is de dochter van een bankier, zijn vader de zoon van een loodgieter-zinkwerker.

De grens met Frankrijk is vlakbij.

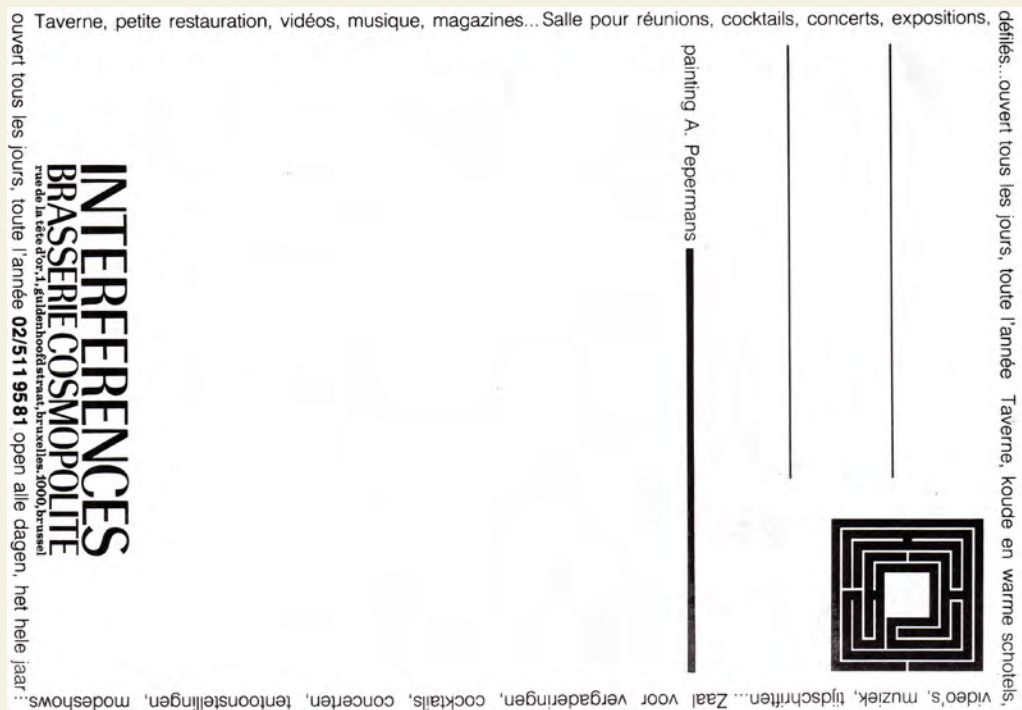
'Geboren worden in een grensstreek, op amper twee kilometer van Frankrijk, is een bepalende factor geweest voor mijn levenshouding, voor de manier waarop ik mijn leven leid. Bovendien was de "grens" bij ons ook niet strikt afgebakend, maar eerder moerasig. Voor mij is een grens geen barrière, geen verbodsteken, maar de poort naar een andere wereld. Ik steek graag grenzen over – zolang er maar geen mist hangt, zolang alles helder is. Daarom is de muzikale programmatie bij L'Archiduc zo eclectisch. Zolang er een affiniteit is, zolang ik ze kan begrijpen, accepteer ik alle stijlen.'

Het gezin Hennart woont tegenover de basisschool van het dorp en Jean-Louis' ouders bewaren de sleutels ervan. Wanneer de school sluit omdat er een nieuwe wordt gebouwd, maakt Jean-Louis er een jeugdclub van, de *Sounds' Jug* – de Klankenkruik. Hij is dan veertien.

Nathalie en Jean-Louis Hennart bij de overname van L'Archiduc in 1985.

Postkaart voor Interférences: *Rocker*, acryl op de achterkant van een affiche, 160 × 120 cm, 1985.

ALBERT PEPERMANS

De Belgische schilder en tekenaar Albert Pepermans (°1947) staat bekend om zijn speelse, kleurrijke werken in primaire kleuren, die hun wortels hebben in de popart en de dada-beweging. Pepermans is ook een sterke performer, maar omschrijft zichzelf het liefst als 'een grafisch kunstenaar met verf en papier'. Hij put uit de woordenschat van reclame, fotografie en strips. Zijn werk wordt over de hele wereld tentoongesteld, van New York en Berlijn tot Zürich en Parijs.

In de jaren tachtig werkt Albert freelance, voornamelijk als illustrator, voor met name de Beursschouwburg en het Brusselse Théâtre 140. Hij geeft ook deeltijds les in de plastische kunsten aan het Imelda Instituut in Sint-Jans-Molenbeek.

Jean-Louis Hennart: 'Op een dag, ik zat toen nog bij Interférences, stelt Peter Bertoux me voor aan Albert Pepermans, wiens agent hij was. Peter sprak zijn voornaam in het Engels uit, als 'Pieter', en had een Parijs accent. Dat paste perfect bij zijn profiel als chique kunsthandelaar uit Parijs. Totdat ik ontdekte dat Peter uit Roucourt kwam, op maar drie kilometer van mijn dorp. En zoals het mijne is zijn dorp in 1977 met Pêrulwez gefusioneerd. Toeval bestaat niet ...'

'Om een postkaart te illustreren die als visitekaartje diende voor onze "Brasserie Cosmopolite" Interférences mochten we een van Alberts schilderijen gebruiken, waarop een ietwat wilde rockgitarist staat afgebeeld.'

Daarnaast heeft Pepermans voor Factory Benelux/Les Disques du Crépuscule ook de hoezen ontworpen voor twee platen die eind 1983 zijn uitgebracht: het album *Factory Benelux Greatest Hits* en de *Tribute*-ep van Border Boys – een van de namen waaronder de Fransman Philippe Auclair/Louis Philippe opereert.

Op *Tribute* staat niemand minder dan Mickey Mouse afgebeeld – in die jaren een bij Pepermans geregeld terugkerend personage.

Jean-Louis vervolgt: 'In 1987 stelde ik Albert voor om een tentoonstelling van zijn werk te

LITERATUUR

Auteur, romanschrijver, dichter en uitgever Francis Dannemark en Jean-Louis Hennart zijn verwante zielen. Hun vriendschap stond in de sterren geschreven. Ze hebben dezelfde wortels, Francis is slechts twee jaar jonger dan Jean-Louis en ook op de Belgisch-Franse grens geboren. Beiden zijn bruggenbouwers, met name tussen de Nederlands- en Franstalige literatuur.

Francis Dannemark (1955–2021) is de bezieler van de reeks *Bibliothèque flamande*. Van 2003 tot 2009 liet deze ‘bibliotheek’, die deel uitmaakt van de collectie *Escales du Nord* (letterlijk: ‘Aanleghavens van het Noorden’) van de Franse uitgeverij Le Castor Astral, Franstalige lezers kennismaken met hedendaagse Vlaamse auteurs zoals Hugo Claus, Louis Paul Boon, Willem Elsschot, Stefan Hertmans en Geert van Istendael.

De collectie *Escales du Nord*, waarvan Francis mededirecteur was, werd boven de doopvont gehouden in 1998. Ze heeft, ondertussen verveld tot *Escales des Lettres*, bestaan tot 2015.

Escales des Lettres is ook de naam van een vzw die Francis sticht, samen met zijn oude vrienden Dominique Mortier en Jean-Louis Hennart. De vereniging organiseert literaire cafés en ontmoetingen en internationale literaire festivals. Dat gaat vaak in samenwerking met de Vlaamse literaire organisatie Het Beschrijf, in 1998 opgezet door Paul Buekenhout.

Die naam (een kruising tussen ‘schrijven’ en ‘beschrijven’) is afgeleid van Het Groot Beschrijf, een Brussels literatuurfestival waarbij het publiek gedurende een hele zondag een veelheid aan literaire activiteiten kon bijwonen.

Van bij het begin was Het Beschrijf te gast bij L’Archiduc, met evenementen als *Elles adorent le noir* (een woordspeling op Arno’s lied en *Série Noire*, een verzameling detectiveromans uitgegeven door Gallimard), waarbij Claude Blondeel in gesprek ging met de auteurs Nadine Monfils en Pascale Fonteneau.

11 maart 1995: Jeroen Brouwers viert zijn Gouden Uil voor *Vlaamse leeuwen* in L’Archiduc met dichter Herman de Coninck. Ook in 1995 wordt aan Brouwers de prestigieuze Franse Prix Femina étranger toegekend voor de roman *Rouge décanté* (*Bezonken rood*).

22 april 2013. **Daan Stuyven** – showcase voor het album *Le Franc Belge*.

17 mei 2014. Ibeyi, het Frans-Cubaanse duo van de tweelingzussen **Naomi en Lisa-Kaindé Diaz** in L'Archiduc. Hun eerste album verschijnt in februari 2015.

AUGUST FÖRSTER

Al meer dan 160 jaar hebben August Försterpiano's een solide reputatie. Grote componisten zoals Prokofiev en Richard Strauss speelden erop, Giacomo Puccini componeerde bijna al zijn opera's op een Förster. En een August Förster speelt een hoofdrol in de film *The Pianist* van Roman Polanski.

Geboren in 1829 in Oberseifersdorf – nu op het drielandenkruispunt van Duitsland, Polen en Tsjechië – volgt Friedrich August Förster, timmerman van opleiding, muzieklessen. Hij begint als amateur ook met het repareren en bouwen van muziekinstrumenten.

Na een leertijd bij pianomakers en jaren waarin hij zijn vak perfectioneert, vestigt hij zich permanent in Löbau, op ongeveer twintig kilometer van zijn geboortedorp. In 1859 bouwt hij daar zijn eerste piano.

Drie jaar later richt Förster zijn eerste pianofabriek op in Löbau. Na zijn dood wordt hij opgevolgd door zijn zoon Cäsar. Die richt in 1900 een filiaal op in Georgswalde, nu Jiřikov, in Bohemen, aan de andere kant van de grens met Oostenrijk-Hongarije, op slechts vijftien kilometer van het hoofdkantoor in Löbau. Zo kan Förster douanerechten voor deze belangrijke markt vermijden.

Dit is waar de piano van L'Archiduc zal worden gebouwd, in de Eerste Tsjecho-Slowaakse Republiek, die bestond van 1918 tot 1938, wanneer het Sudetenland als gevolg van het Verdrag van München door nazi-Duitsland wordt geannexeerd.

Maar het is onmogelijk om te zeggen wanneer precies hij is gebouwd.

Na de Tweede Wereldoorlog maakt het bedrijf moeilijke en ingewikkelde tijden door. Aan Duitse zijde, in de DDR, en aan de kant van wat later Tsjecho-Slowakije zal worden, valt het bedrijf onder de controle van communistische regimes. Uitzettingen, ont-eigeningen en nationalisaties zijn aan de orde van de dag.

Als gevolg daarvan is er geen document bewaard gebleven dat met zekerheid het bouwjaar van onze halve vleugel bewijst of zijn reis van Georgswalde naar Brussel beschrijft.

Uit catalogi kunnen we wel afleiden dat de piano van L'Archiduc na 1929 is gebouwd. En vóór 1939 – anders zou hij met de letter 'S' voor 'Sudetengau' zijn gemerkt, na de annexatie van het Sudetenland.

De consensus van de experts: onze August Förster dateert van 1935 of 1936.

Het is dus zonder twijfel een vooroorlogs exemplaar. Dit is belangrijk om weten, omdat het betekent dat deze piano wel degelijk uit de fabriek van Jiřikov komt. Na de Tweede Wereldoorlog en tot in 2005 worden vleugels en buffetpiano's onder het merk August Förster namelijk in verschillende fabrieken in Bohemen gemaakt, niet alleen in Jiřikov, met name door de Tsjechische pianofabrikant Petrof.

Pas in 1991, twee jaar na de val van de Berlijnse Muur, slaagt Wolfgang Förster erin om het familiebedrijf weer te privatiseren. Sinds 2008 wordt het geleid door zijn dochter Annekatrin Förster, de achter-achterkleindochter van Friedrich August.

L'Archiduc door Luc Tuymans,
1979, met vier wandlampen –
één op de linker muur en drie
op de zuilen – die sindsdien
verwijderd zijn.